

Снежана Кутрички

Луде краве

Напредна Србија ових дана не може чудом да се начуди: „како сме један тамо градоначелник Јагодине, који није чуо ни за Бетовена, ни за Моцарта да прави онакву ујудурму, женећи људе који неће да се жене (јер кад се до четрдесете нису оженили, онда ваљда и неће) и правећи лутрију на којој се Јагодинцима деле на лутрији краве. Двеста десет стеоних јуница увезених из немачке покрајине Баварске за 450.000 евра, (свака вреди по две хиљаде) дели Палма, градоначелник Јагодине регистрованим сеоским домаћинствима) сељацима као томболу, извлачи лоптицу, без тендера и сличне обимне документације – једном речју изван свих правила, а Сузана Манчић, уместо тендерске комисије, на очиглед целе Србије извлачи из лото-бубња срећне добитнике свима у брк. И још даје Палма три хиљаде евра сваком младожењи који се ожени после тридесет осме године. Па да видиш чуда. Блогери и форумашаи напредне Србије као на жишки: „откуд њему право да од наших пара (ту се мисли на паре од пореза) дели како му се прохте“.

И није им први пут да они Палми преко интернета кроје капу, заступајући мишљење јавног мњења подоброг дела наше земље. Нису они нашли ништа добро ни кад Драган Марковић Палма у Јагодини отвори велелепни аквапарк (добро да су се сетили, а и није ништа нарочито), ни клизалиште (било је и пре њега), ни зоо врт (нема народ шта да једе а он би да храни животиње), не ваљају му ни рампе за скејтере (то је обичан и притом јефтин маркетиншки трик), ни што свудецу шаље о трошку општине у летњи камп на мору, у Буљарице (много је офуцано и врате се болесни); ни средњошколце у Грчку (што у страну земљу); Музеј воштаних фигура (превазиђена ствар) да би коначно приликом доделе јуница (крава) занемели од чуда. Ко је овде луд? – питају се и преиспитују међусобно.

Феномен лудих крава није, као у Европској унији, захватио Србе тек недавно. Има нешто што је Србију одавно уверило да не треба да иде путем који јој је од вајкада природан, да је гајење говеда опасан и неприродан

чин, да ми никако и никада не би смо смели себе да видимо као сељачку земљу. Један део нашег народа труди се из петних жила да га ни случајно не виде, не препознају и не окарактеришу као руралну популацију, позивајући се ваљда на то што је још Марко Краљевић уместо њива орао друмове, а остали јунаци качили рало о клин, скидали пушку па се терали по шумама и горама и јуначили са непријатељем.

Није у деветнаестом веку радо прихваћен ни Милош Обреновић, са својим аграрним реформама и законима, по којима је ораница одузимања сељачку ако је услед нерада претварана у парлог или ако је остала неомеђена. Данас нама недостижни суфицит Милошевој Србији је доносио чувени свињски џуџ, којим је терано, кроз

славонске храстове шуме, за извоз у Беч и другде, и до 225000 свиња, сорте мангулице и питулице. Извозило се и у Аустрију, Венецију, Холандију и остале фламманске земље. Стока у Румунију а козји сир у Бугарску. Француски филозоф Ламартин одушевељено је Милоша Србије називао *Вашингтон са Балкана*.

А Срби су га протерали су га тврдећи да ће земља да процвета кад са себе скине Милошев опанак и гуњ а нарочито корбач па пређе на лаке ноте демократије, по угледу на развијени западни свет. Прокламоване слободе нису се, дакако никада развиле, али се зато корупција запатила заувек.

Од тада се постојано тањи слој оних што баштине изреку „мотика ме жлебом од’ранила нек мотика и сахрани“ а јача број оних што „хоће ’леба без мотике“. Није то слој образованих и држави преко потребних еманципованих људи, већ све дебљи слој скоротеча што живе од државне апанаже, трудећи се да се тако притајени и без сваке иницијативе или, не дај Боже, ентузијазма множе, трају, стичу и уживају. Они су поуздана подршка власти, до тачке где није угрожен њихов просперитет. Напуштајући је, увек бирају оне који им нуде више, препознајући се при том без зазора, у флоскули „напаћени народ“.

По сопственом тумачењу, они су „средњи слој“ носилац напретка а не онај тамо сељак што није видео ни летовање, ни позориште, ни школу страних језика у које обавезно иде његово дете да кад загусти може да отперја из земље (при том увређено тврдећи да одлазе само најпаметнији).

То су и они што правдају своју осредњост сопственим поштењем и скромношћу; они што спомињу, носталгично, Трст из седамдесетих и дванаест пари италијанских ципела у орману (које узгред буди речено нису никад имали) причајући својој деци бајке о бурном и неспутаном животу у младости (у комунизму?) величајући своју урбаност и европски укус стидећи се још једино свога порекла. Труба, фрула и хармоника могу да прођу само ако се на њима изводе јаз, класика или фадо. Представљају се као носиоци напретка и развоја, од њих ћете чути највише о моралу, а осуде оних који су се обогатили пљуште гневно у свакој прилици. Дивљење је код њих искључиво лепша врста зависти, истински се

диве само онима чије би место да заузму. Рада се боје јер су убеђени да је он узрок исцрпљујуће једноличности њиховог ума.

Те и такве ужасава помисао о могућности повратка на сцену модела српског домаћина, а реч примитивизам лебди на њиховим уснама попут магијске формуле за терање демона и утвара. А када је у питању и неко из света политике попут Веље Илића, Бице или, не дај Боже, Драгана Марковића Палме, згражање потреса њихово крхко, суптилно биће попут маларијске грознице.

Није примитивизам њихов непријатељ. Грдећи га, они се труде да прикрију сопствени кукавичлук, непро-

дуктивност, безидејност. Иза прича о сопственом елитизму или о златној средини и грађанској, европејској утемељености, они нам потурају своју испразност намећући се као арбитри беспштедно гушећи све што је стваралачко у Србији. Њихова супериорност је вешто исконструисан јалови аутократизам, а „Палмаленд“ (како блогери и форумашаи данас зову Јагодину) сан који у потаји сањају.

Митска матрица по којој је скројен типски лик српског домаћина и не потиче из сфере друштвених етичких и моралних скрупула из доба просветитељства. Њено исходиште је у старијим, природним законима а вредносне категорије у њиховом балансу који обезбеђује опстанак јединке, рода или врсте. То је исходиште и циљ и кад се у Милошу Обреновићу види српски Вашингтон.

Виталитет је једина основа на којој се гради модел за стицање поверења и зато и није најраспрострањенији и најопеванији митски јунак у Српској народној традицији борац по сваку цену

Милош (К)Обил(ов)ић који гине и прилаже жртву на олтар отаџбине – он је узвишен и поштован али је Марко Краљевић, иако турски вазал и пијаница, тај који је кроз векове омиљен. Са њим се свакодневни човек истински идентификује. Он непријатеља ако треба вара, надмудрује, надиграва, ина-ти се, довија, осваја жене (и то какве – виле), пије вино (и пола Шарцу даје), он је кад треба и оно што треба и он не умире никад и опстаје по сваку цену.

Виталитет тако схваћен није никада препознат и остварен кроз златну средину већ кроз снагу, вољу, упорност па и крајности и претераности сваке врсте, а оно што разликује од других сваког митског јунака јесте јуначки чин – чин личне храбрости. У данашње време у Србији је храброст ретка особина и готово непристојна гледано водњикавим очима стоглаве хидре чија отрована крв тече венама омлитавелог српског чиновничког апарата. Супротставити јој се (Хидри), победити је, (томболом) обесмислити – чин је достојан јуначког имена.